

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “ปริหานิ – ความเสื่อม”

คำว่า **ปริหานิ** เป็นคำภาษาบาลีโดยตรง [อ่านตามภาษาบาลีว่า ปะ - ริ - หะ - นิ] แปลว่า **ความเสื่อม, ความหมดสิ้นไป** มุ่งหมายถึงทั้งความเสื่อมในภายนอกที่เห็นๆ กันอยู่ และ ความเสื่อมจากกุศลธรรม ตามข้อความบางตอนจากพระสูตรตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย เอกนิบาต ว่า

“ดูกร ภิกษุทั้งหลาย ความเสื่อมญาติ มีประมาณน้อย ความเสื่อมโภคทรัพย์ มีประมาณน้อย ความเสื่อมยศ มีประมาณน้อย ความเสื่อมจากปัญญา ชั่วร้ายที่สุดกว่าความเสื่อมทั้งหลาย”

ในบรรดาความเสื่อมทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นความเสื่อมญาติ ความเสื่อมโภคทรัพย์ ความเสื่อมยศ นั้น ความเสื่อมจากปัญญาชั่วร้ายที่สุด ตามพระดำรัสที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ เป็นเรื่องที่ควรพิจารณาอย่างยิ่ง เพราะเหตุว่า ถ้าเสื่อมจากปัญญาแล้ว ย่อมเป็นเหตุปัจจัยให้เกิดความเห็นผิด ความเข้าใจผิด ซึ่งเป็นเหตุทำให้การประพฤติปฏิบัติผิดไปด้วย บุคคลบางคนอาจจะไม่เห็นโทษ เห็นภัย ไม่เห็นอันตรายของความเสื่อมจากปัญญาเลย เพราะตามความเป็นจริงแล้ว ความเสื่อมญาติ กิตติ ความเสื่อมแห่งโภคทรัพย์กิตติ ความเสื่อมแห่งยศกิตติ เป็นแต่เพียงความเสื่อมในชาตินี้ที่เห็นๆ กัน อยู่เท่านั้น แต่การเสื่อมจากปัญญา จะทำให้เกิดในอบายภูมิ อันจะเป็นเหตุตัดรอนไม่ให้ปัญญา เจริญขึ้น จนกระทั่งไม่สามารถรู้แจ้งอริยสัจธรรมได้ เมื่อว่าโดยขณะจิตแล้ว ขณะที่เสื่อมจริง ๆ ก็คือ ขณะที่เพ้อหลง ทำให้เสื่อมจากกุศล เสื่อมจากความเข้าใจถูกเห็นถูก ยิ่งถ้าเดินไปในทางที่ผิด ก็ยิ่งหนักเข้าไปอีก นำมาซึ่งทุกข์โทษภัยมากมายอันเนื่องมาจากความเห็นผิด คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง

ในทางกลับกัน ถ้ากล่าวถึงความเจริญแล้ว ความเจริญด้วยปัญญาย่อมประเสริฐที่สุด เลิศที่สุด ถ้าไม่ได้พิจารณาไม่ได้ไตร่ตรอง ก็อาจจะเข้าใจว่าความเจริญด้วยญาติ กล่าวคือมีญาติมาก ย่อมจะเป็นประโยชน์เกื้อกูลมาก สามารถช่วยเหลือเกื้อกูลได้ในยามจำเป็น แต่ถ้าไม่มีปัญญาแล้ว ก็ไม่ ประเสริฐเลย เพราะญาติทั้งหลายไม่สามารถติดตามไปเกื้อกูลในชาติต่อไปได้ แต่ปัญญาที่มี ที่อบรม เจริญในชีวิตประจำวัน ไม่สูญหายไปไหน สะสมสืบต่ออยู่ในจิตทุกขณะ และเป็นที่พึ่งได้อย่างแท้จริง

สำหรับเรื่องทรัพย์สมบัติถ้ามีแล้ว หากเสื่อมไปหมดไป สำหรับผู้ไม่มีปัญญาย่อมเดือดร้อน วุ่นวายมาก แต่ตราบดีที่ยังเป็นผู้เจริญด้วยปัญญา ย่อมประเสริฐกว่าการมีทรัพย์สมบัติแต่ขาดปัญญา หรือเสื่อมจากปัญญา เพราะเหตุว่าการจะได้ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข โภคสมบัติ ก็จะต้องเป็นผล มาจากเหตุคือกรรมที่ได้กระทำแล้ว และการที่จะเสื่อมจากลาภ ยศ เป็นต้น ก็ต้องเป็นผลมาจาก เหตุที่ได้กระทำแล้ว ซึ่งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะเป็นไปตามเหตุตามปัจจัย ไม่อยู่ในอำนาจบังคับ บัญชาของใครทั้งสิ้น ดังนั้นสิ่งที่เปี่ยมประโยชน์แก่ชีวิตจริง ๆ คือ ปัญญา ความเข้าใจถูก เห็นถูก ในธรรมตามความเป็นจริง ด้วยเวลาเท่าที่ยังเหลืออยู่ในโลกนี้ จึงควรเป็นไปเพื่อการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมอบรมปัญญา และไม่ประมาทในการเจริญกุศลทุกประการต่อไป ซึ่งจะเป็นไปเพื่อ ความเจริญอย่างแท้จริง เพราะขณะที่ความเข้าใจเกิดขึ้น ขณะที่ความดีเกิดขึ้น ไม่เสื่อมอย่างแน่นอน.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ.: www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๕ -๖๖๑ ๗๑๐๖]